

RIVOJLANMAGAN HOMILADORLIK: SABABLARI VA BARTARAF ETISH USULLARI

Samarqand Davlat Tibbiyot universiteti ordinatori

Sulaymonova Madina Shuxrat qizi

Annotatsiya. Ushbu maqolada rivojlanmagan homiladorlik tushunchasi, epidemiologiyasi, asosiy etiologik omillari, klinik ko‘rinishlari, diagnostika usullari va bartaraf etish choralarining ilmiy asoslari yoritilgan. Maqolada ushbu holatning ayol salomatligiga ta’siri, psixologik oqibatlar hamda profilaktika choralari tahlil qilinadi. Shuningdek, rivojlanmagan homiladorlikning oldini olishda zamonaviy tibbiy yondashuvlar va sog‘lom turmush tarzining ahamiyati ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar. rivojlanmagan homiladorlik, etiologiya, klinik ko‘rinish, diagnostika, davolash, profilaktika.

Rivojlanmagan homiladorlik tushunchasi

Rivojlanmagan homiladorlik – bu homilaning bachadon ichida rivojlanishi to‘xtab qolishi, ya’ni homila hayot faoliyatini yo‘qotgan bo‘lsa-da, bachadondan tabiiy yo‘l bilan chiqarilmasdan saqlanib qolishi bilan xarakterlanadigan patologik holatdir. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, rivojlanmagan homiladorlik barcha homiladorliklarning 10–20 foizida uchraydi. Bu holat nafaqat jismoniy, balki ayollarning psixologik salomatligiga ham jiddiy ta’sir ko‘rsatadi.

1. Epidemiologiyasi

Dunyo miqyosida rivojlanmagan homiladorlikning chastotasi farq qiladi. Ayrim statistik ma’lumotlarga ko‘ra, homiladorlikning dastlabki 12 haftasida homila rivojlanmay qolish hollari 15% gacha yetadi. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi ma’lumotlariga ko‘ra, bu ko‘rsatkich 8–12% atrofida. Ko‘pincha bu holat 30 yoshdan oshgan ayollarda ko‘proq uchraydi, ammo yosh ayollarda ham kuzatilishi mumkin.

2. Etiologik omillar (sabablari)

Rivojlanmagan homiladorlik sabablari ko‘p omillarga bog‘liq:

- Genetik omillar: Xromosomal nosozliklar homilaning 50–60% rivojlanmay qolish holatlariga sabab bo‘ladi.
- Gormonal omillar: Progesteron yetishmovchiligi, qalqonsimon bez kasalliklari homila rivojlanishiga to‘sqinlik qiladi.
- Infekcion omillar: TORCH infeksiyalar (toksoplazmoz, qizamiqcha, sitomegalovirus, herpes) homila uchun xavflidir.
- Ekologik va ijtimoiy omillar: Chekish, alkogol, stress, noto‘g‘ri ovqatlanish ham homila rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

- Immunologik omillar: Ona organizmining homilaga qarshi immun javobi ham ba'zan rivojlanmagan homiladorlikka olib keladi.

3. Klinik ko'rishlari

Rivojlanmagan homiladorlikda dastlabki alomatlar aniq sezilmasligi mumkin. Ammo homiladorlik belgilari – ko'ngil aynishi, ko'kraklarda og'riq, umumiy holsizlik – asta-sekin kamayadi yoki yo'qoladi. Ba'zi hollarda qorin pastida og'riq va qonli ajralmalar paydo bo'ladi. Ultratovush tekshiruvda homilaning yurak urishi eshitilmasligi yoki homila o'sishi to'xtab qolgani aniqlanadi.

4. Diagnostik usullari

Diagnostika asosan instrumental va laborator usullar yordamida amalga oshiriladi:

- Ultrasonografiya (UTT): homila yurak urishini tekshirishning eng asosiy usuli.
- Laboratoriya tekshiruvlari: hCG gormoni darajasining o'smasligi yoki kamayishi homilaning rivojlanmasligidan darak beradi.
- Qo'shimcha tahlillar: qonning biokimyoviy ko'rsatkichlari, gormonal fon tekshiruvi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida tashxis aniq qo'yilishi va noto'g'ri qarorlarning oldi olinishi mumkin.

5. Bartaraf etish usullari va profilaktika

Rivojlanmagan homiladorlik aniqlanganda, davolashning bir necha usullari mavjud:

- Jarrohlik usullari: vakuum aspiratsiya yoki kuretaj yordamida homilani olib tashlash.
- Medikal (dori vositalari) usullari: maxsus preparatlar yordamida bachadon bo'shatiladi.
- Psixologik yordam: bu jarayon ayolning ruhiy holatiga kuchli ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun psixolog maslahatlari muhim.
- Profilaktika: homiladorlikni rejalashtirishdan oldin onaning umumiy sog'lig'ini mustahkamlash, genetik va gormonal tekshiruvlar o'tkazish, infeksiyon kasalliklarni davolash zarur. Shuningdek, sog'lom turmush tarzi va zararli odatlardan voz kechish homila rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Rivojlanmagan homiladorlik ayollar reproduktiv salomatligi uchun jiddiy muammo hisoblanadi. Sabablarning xilma-xilligi uni oldini olish va davolashda kompleks yondashuvni talab qiladi. Zamonaviy diagnostika va davolash usullari yordamida rivojlanmagan homiladorlik oqibatlarini kamaytirish va kelajakdagi homiladorliklarni sog'lom o'tishini ta'minlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlari, 2022–2024.
2. Qodirova M., Akusherlik va ginekologiya asoslari, Toshkent, 2020.
3. Cunningham F.G. et al. *Williams Obstetrics*. 25th edition, McGraw-Hill, 2018.

4. WHO Guidelines on the Management of Pregnancy Complications. Geneva, 2021.
5. Abdurahmonova S., Ayollar salomatligi va reproduktiv muammolar. Toshkent, 2019.

